

A „Rimai Birodalom” salgótarjáni acélgyára című kiállítás megvalósításának szakmai beszámolója

Pályázati azonosító: 204106/02321

A kiállítás megvalósításának szakmai vonatkozásai, tapasztalatai és a megvalósítás eredményességének elemzése

A kiállítás 2019. június 22. (Múzeumok Éjszakája) – 2019. november 02. között volt megtekinthető.

A kiállítás a múzeum földszinti kis galériájában került megrendezésre, emellett igénybe vettük a múzeum előterét is.

Kiállításunk elsősorban a vállalat közösség-szervező tevékenységére fókuszált. Ennek megfelelően elsősorban a gyár kulturális és szociális viszonyaira irányítottuk figyelmünket.

A kiállítás készültkor felhívás nyomán számos egykori acélgyári dolgozó valamint családtagok bocsátottak rendelkezésünkre tárgyi-, fénykép-, és dokumentumanyagot.

A falakon digitalizált fénykép- és dokumentációs anyag mutatta be a gyár és dolgozóinak közel 150 éves történetét témakörönként jelzésértékű tárgyak megjelenítésével. Jelentősebb tárgyi anyagok: öntödei jelzőharangok, az RMSV Rt. öntöttvas gyár- és géptáblái, az üzem első korszakából (19. sz. vége) származó szerszámok, az Olvasóegylet Dalkörének emlékei, a munkás színjátszás emlékei, az olvasóegylet díszzászlaja, az olvasóegylet 15 éves fennállására, 1893-ban készített tabló, a vállalati sport relikviái.

A fényképek és dokumentumok fotópapír nyomtatással kerültek megjelenítésre. A nyomtatások és több tárgyi anyag natúr bútorlapból kialakított installációra kerültek. A kiállítás alapszínét a vállalat emblémájának világoskék-fehér színei határozták meg.

A kiállító tér bejáratánál a látogatót az acélgyár műszakjelző kürtje (1871-2014) fogadta. A kiállító tér kétszárnyú üvegajtaján az egykori gyártelep külső határát jelző sorompóról, a gyári fasor (acélgyári út) kezdetéről készült fotó szerepelt, jelezve, hogy ezzel a látogató is belép a „rimai világba”.

Az egységek háttérül Spannraft Ágoston: A salgótarjáni acélgyár látképe 1896-ban című olajfestmény reprodukciója, az acélgyári fasor (gyári kolónia) az 1910-es években, a társulati elemi iskola, valamint az olvasóegylet épületének óriásfotói szolgáltak.

A kiállító tér centrumában elhelyezett installációs elemen jelentek meg a gyár legfontosabb üzemegységeinek fotói (vas- és acélöntöde, hideghengermű, kovácsoló üzem, dróthúzó, szögverő stb.).

A kiállító tér déli oldalán lévő beugró részben helyeztük el eredetiben a Salgótarjáni Acélgyári Olvasóegylet kultikus jelképét, az 1902-ben készített díszzászlót

A kiállításban jelentős szerepet kapott Gábler Vilmos acélgyári műszaki tisztviselőnek a privát fényképanyaga.

A kiállítás első részében a gyárüzem alapításának történetét mutattuk be fotó-, dokumentációs- és tárgyi anyaggal. A második rész a vállalat által létrehozott a gyári kolóniát, a gyár körüli épített környezetet mutatta be. A harmadik rész a gyár által támogatott oktatást és ifjúsági szervezeteket, valamint a vállalati sportéletet mutatta be. A negyedik fejezet a kulturális élet tárgyi- fotó- és dokumentációs emlékeit tartalmazta.

A kisgaléria termén kívül, az előtérben alakítottunk ki egy olyan felületet, melyen az 1945 utáni gyári élet pillanatai kerültek bemutatásra. Az itt bemutatott fényképeken az egykori gyári munka, a brigádélet, ünnepek, rendezvények jelentek meg. Az itt megjelenített fotóanyag az egykori dolgozók és családtagjaik számára nyújtott emlékezési lehetőséget. A tábló mellett elhelyezett két vitrinben a korszakra jellemző tárgyi és dokumentumanyag került kiállításra.

A kiállítást június 22-én, a Múzeumok Éjszakáján nyitottuk meg. Rendezvényünk további programjai szervesen kapcsolódtak a kiállítás témájához, a kulcsszó az „acél” volt. Ezen a délutánon-estén került sor a Bányász-Kohász Fúvószenekarok hangversenyére. Ugyanakkor nyílt egy másik kiállításunk is, melyen Brunzel Tibor, egykori acélgyári gyári fotós fényképeit állítottuk ki. Emellett volt látvány kovácsolás, melynek során Adame Károly kovácmester tartott folyamatos bemutatót. Bistei Viktória fémes kézműves foglalkozást tartott. A múzeumi foglalkozások keretében alkalom nyílt „szegverő” fonalképek készítésére. „Harc a Kucord-hegyért” címmel indult vetélkedő. (A Kucord-hegy az acélgyári kolóniát nyugatról határoló domboldal). Az estét stílszerűen egy helyi heavy metal zenekar, a Helldiver koncertje zárta.

A Múzeumok Őszi Fesztiválja keretében került sor több, az acélgyár történetét taglaló előadás megtartására. Szeptember 30-án „Élő történelem – Tanáregyéniségek a salgótarjáni acélgyári kolónián” címmel tartott előadást a DBM Baráti Körének rendezvényén Bódi Györgyné. Az előadássorozat október 14-én folytatódott Szabó János „Sportélet az acélgyári kolónián” című előadásával. Október 17-én Balogh Zoltán muzeológus „Rejtett értékeink – Emléktárgyak a salgótarjáni acélgyári Dalárda történetéből”, majd 18-án Liptay Péter „Borbély Lajos, a fejlesztő” címmel tartott előadást. A sorozatot Nickel Réka történész zárta, október 31-én „Munkásdinasztiák az acélgyári kolónián” című előadásával.

Pedagógiai foglalkozások:

Időszaki kiállításunkhoz kapcsolódóan igyekeztünk olyan, elsősorban az általános és középiskolás korosztályt megcélzó programokat készíteni, melyek segítik a kiállításban való tájékozódást, illetve az iskolai tananyagokhoz is kapcsolódó információkkal szolgál. A kiállításához kapcsolódó múzeumpedagógiai foglalkozások elsődleges célközönsége az általános iskolai és középiskolai korosztály volt. Ez a korcsoport az informális oktatás keretében is jól elérhető, a diákok szervezett módon, alternatív oktatási-tanulási módszerekkel tudtak a programjainkon részt venni. Az óra a kiállításban szereplő képi, történeti tárgyi,

illetve írásos dokumentumokra épült. Az óra első része az ismeretközlés, valamint beszélgetéseket foglalta magában. A további részben a megkapott ismeretek alapján, egyéni vagy csoportos formában, különböző feladatokon vagy kézműves tevékenységen keresztül dolgozták fel a diákok a hallottakat.

Az elméleti ismeretek megszerzése után a tanulók két csoportban folytatták a kiállítás anyaga ismereteinek elmélyítését. Az egyik csoport a vas és acél anyagának gyakorlati felhasználását gyakorlati-ügyességi feladatokkal tapasztalhatta meg. A másik csoport egyfajta nyomozós játékot kapott: a tárlatban elrejtett információk után kellett nyomozniuk, mely által sikerült a kiállítás elméleti tudnivalóit elmélyíteniük.

A résztvevők élményszerű tudásra tehettek szert, amely arra serkenti őket, hogy az adott témában mélyebben is elmerüljenek, ezzel a célkitűzésünkkel is eleget téve a múzeum küldetésnyilatkozatában megfogalmazottaknak.

DÁTUM	MEGNEVEZÉS	ISKOLA/ Óvoda	LÉTSZÁM
2019. 07. 02.	Rimai Birodalom	Múzeumi nyári tábor részvevői. 8-13 éves korosztály	12
2019. 08. 12.	Rimai Birodalom	Múzeumi nyári tábor részvevői. 8-13 éves korosztály	10
2019. 09. 04.	Rimai Birodalom	Madách Imre Gimnázium	24+1
2019.10.07	Rimai Birodalom	Madách Imre Gimnázium	11+1
2019. 06. 26.	Szögverő fonalképek	Múzeumi nyári tábor részvevői. 4-7 éves korosztály	12
2019. 07. 25.	Szögverő fonalképek	Múzeumi nyári tábor részvevői. 4-7 éves korosztály	24

Sajtómegjelenés:

Nyomtatott sajtó

Nógrád megyei Hírlap 2019. június 22.

Tarjáni Műsor, 2019. június

Elektronikus sajtó

<https://www.nool.hu/kultura/helyi-kultura/nogradban-is-latogatok-ezrei-toltottek-muzeumban-az-ejszakat-2714894/>

https://www.programturizmus.hu/ajanlat-muzeumok-ejszakaja-salgotarjan.html?fbclid=IwAR0bwR4z_I3vNc-QfVsuoyYvAM6vqn7NishzL6GLtQsL2ulnhBHC-IVXMj2l

<https://www.muzej.hu/hu/dornay-bela-muzeum>

<https://muzej.hu/hu/program/rimai-birodalom-salgotarjani-acegyara-kiallitasmegnyito-szo-06222019-1600>

http://www.museum.hu/program/53713/Muzeumok_ejszakaja_2019_-_Dornay_Bela_Muzeum?fbclid=IwAR0hV6BIQuM8SQvIrA6fYjFnQJqWf9dXaW-AN4CMVmSpp-7ERF7Kz1-7-5Q

<https://3100.hu/kulonleges-helytorteneti-kiallitast-is-megnyitnak-salgotarjanban-a-muzeumok-ejszakajan/>

https://magyarmuzeumok.hu/cikk/muzeumok-ejszakaja-nograd-megyeben?fbclid=IwAR3u5xIRIK7Wgpt7Pcm9gAZSjft_pxlm2EX2GgkrByShjiJCeEvAU8gfeo

<https://www.facebook.com/helldiverzenekar/posts/2422926474397568>

<https://www.facebook.com/tarjani.kepek/videos/2249823881798441/UzpfSTE2NTY0MjlzMDQ1OD E2ODQ6Mjl5ODg1Mzg0NzAwNTE5MA/>

<https://www.facebook.com/salgotv/videos/2305075873042156/UzpfSTE2NTY0MjlzMDQ1ODE2OD Q6MjMwMjE1MjY5NjY3NTMwNQ/>

<https://www.facebook.com/dornaymuzeum/posts/2296270017263573/>

Rádió

Tarján Rádió 2019. június 22.

TV

Ipoly Tv: 2019. június

Salgótarjáni Városi televízió: Hírfűzér c. műsor 2019. 06. 25.

Látogatószám: 2877

A kiállításból származó jegybevétel: 798 000 Ft

A megvalósítás eredményességének tapasztalatai:

A helyi közönségnek tett felhívás nyomán számos acélgyári tematikájú műtárgy (tárgy, fénykép, dokumentum) került a múzeum birtokába. Ezek részben a múzeum tulajdonába kerültek, részben kölcsönzés útján kerültek ki a kiállításba, illetve lefotózhattuk, digitalizálhattuk azokat. Beigazolódott, hogy egy település történetében korábban meghatározó szerepet játszó vállalathoz, gyárhoz ma is erős a társadalmi kötődés, ezért számíthatunk további műtárgyak megjelenésére, a múzeum részére történő átadásra.

Jelentősebb, a múzeum tulajdonába került műtárgyak:

A gyárban az 1950-es években készített öntöttvas játékok gyermekek számára. (kolónia épületei, tereptárgyai, állati, emberi alakok). 1920-1950-es években használt öntözszerszámok.

Az egykori acélgyári dolgozók számos információt osztottak meg a múzeum alkalmazottaival a kiállítás készítése és megtekintése során. A túlnyomó többség örült a kiállítás létrejöttének.

A fiatalabb korosztályok számára a téma már sokkal inkább történelem, de sokuk családi kapcsolata miatt érdeklődésre tart számot.

A múzeum birtokában lévő acélgyári tematikájú Gábler-hagyaték üvegnegatívjainak digitalizálása folyamatban van, az a később megvalósítandó új állandó történelmi kiállítás meghatározó gyűjteményi eleme lesz.

Salgótarján, 2019. december 17.

.....
Balogh Zoltán
muzeológus

.....
Dr. Fodor Miklós Zoltán
muzeológus

Fúvószenekeari találkozó, időutazás és börtönlátogatás is belefért a kínálatba

Örömmel töltötték látogatók ezrei múzeumban az éjszakát

Salgótarjánban fúvószenekeari júniália adta meg az alaphangot a város ipari múltjára alapozott eseménysorozatnak. Szécsényben a határőrség és a páneurópai piknik történetével ismerkedhettek meg az érdeklődők. Balassagyarmaton pedig a kártyaszaktól egészen a rabomokig vezették az érdeklődőket... Megye-szerte ezek voltak kívánságok a hétvégén a Múzeumok Éjszakája gazdag programkínálatára.

Munkatársainktól
nógrád@noel.hu

SALGÓTARJÁN Látványos, hangulatos előzettel, fúvószenekeari találkozóval kezdődött a Múzeumok Éjszakája helyi programja. A Fő téri Fürster-szobor körül felsorakozott együtteseket és az érdeklődőket a házigazdák nevében Gaálné Horváth Mária, a Kohász Művelődési Központ Egyesület elnöke köszöntötte.

Fúvószenekeari találkozóval kezdődött a salgótarjáni program

Fotó: Hegedűs Márk

Akinek kedve témadát, a balassagyarmati Pannónia motorkezi-pár-múzeumban is nosztalgizálhatott

Fotó: Torjay Attila

a Rimai Birodalom salgótarjáni acélgyára című dokumentumkiállítás vezetett be. Számos kiegészítőprogramban is volt részük a látogatóknak, köztük a gyermekeknek.

Dr. B. SZÉCSÉNY A Kubinyi Ferenc Múzeum a már megszokott, idén is népszerűnek bizonyult programok kíséretében a Guljaskommünizmus – határnyitás, avagy 30 éves a páneurópai piknik mottó jegyében tartotta meg rendezvényét. Éli Zoltán nyugalmazott határőr ezredes nyitotta meg a Volt egyszer egy határőr, 1943-2007 című kiállítást, amit Racs József nyugalmazott határőr őrtörzs zászlós mutatott be az érdeklődőknek. Sokan megcsodálták, kipróbálták az egykori lönel egykori – Tarta, Zsiguli vagy éppen Volga – rendőrautókat, a salgótarjánlak harcászati autóját, az egykori fegyvereket. A gyermekek rögönzött katonai kiképzésen vehettek részt.

Sz. F. BALASSAGYARMAT A Palóc Múzeumban a programorozat Lengyel Ágnes néprajzkutató Régi palóc konyha című, most megjelenő könyvének bemutatójával vette kezdetét, majd a szécsényi Sz. Végh Erzsébet

festőművész kiállítását nyitotta meg Balázs Sándor művészekritikus.

Amíg a kisgyermekekkel érkezők a palóc látványban családi vetélkedőkkel, műzehalás-díjazással foglalatoshadtak, a nagyobbak a kártya kultúrtörténetébe, vagy a népi kultúra pajzán törtélatba pillanhattak be. Az Észak királya elnevezésű múzeumi kvíz-

„Közön megcsodáltak az egykor félelmet keltő autókat

játékban a palóc hagyományok keveredik a Trónok harca motívumaival. Rabomok szállítottak azokat a kíváncsi delikveneket a város több mint 170 éves börtönének ódon falai közé, akik jogerős ítélet nélkül szorították volna megtekinteni belülről az intézetet. A szűgyi régi vármegyeháza tömlőbe is kitárta a kaput, ahol reformkori kiállítás várta az érdeklődőket.

Sz. K.

Látogasson el hírtörténetünk! **NOEL.hu**

A határőrség hőkorát idézték meg Szécsényben, a Kubinyi Ferenc Múzeumban

Fotó: Hóvölgy Csaba

„Jóval menetezében vonultak át a Múzeum térre

Kiemelte, hogy az 1878-ban alapított acélgyári kaszáló, olvasó első művészeti csoportja, a fúvószenekeari 140 évvel ezelőtti alakult és kuriozumnak számít. Úgy tudja átélni a mélypontokat, a megzúdítás veszélyét, hogy egyesült az ugyanezen soros megélt bányász muzsikosokkal és Imrém évek óta bányász-Kohász Fúvószenekearként élte a hagyományokat.

A megnyitónségeket követően a vendég- és a helyi együttesek futóca menetezében vonultak át a Múzeum térre, ahol bemutatott műsorukat. Közben a Dornay Réka Múzeumban elkezdődött a város fémlipari múltjára alapozott programorozat, amelyet

PHOTO: 124

6 MEGYEI KÖRKÉP

Életre kel a gyárműlt a múzeumi éjszakán

SALGÓTARJÁN A Múzeumok Éjszakája programjainak egyik eseményeként mutatják meg a salgótarjáni Dornyay Béla Múzeumban szombaton 17 órakor a **Rimal birodalom - salgótarjáni acélgyára** címmel összeállított tárlatot.

Ahogy azt a megyei múzeum igazgatóhelyettesétől, Fodor Miklós történész-muzeológustól megtudtuk: kiállításuk a több mint 150 éve alapított Salgó-Tarjáni Vasfinomító Társulat és Jogutódjaitól történetének állít emléket. A gyár az 1881-ben létrehozott országos jelentőségű iparvállalat, a Rímamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. Salgótarjáni Acélgyaraként működött az államosításig. A gyár történetének anyaga az egykori acélgyári dolgozók és családtagjaik számára nyújt emlékeztető lehetőséget.

A tárlat anyagát
egykori dolgozók
bocsátották
rendelkezésre

Fodor Miklós kiemelte: számos tárgyi relikviát ők maguk, a helyi ipar egykori dolgozóit és leszármazottait bocsátották a múzeum rendelkezésére a kiállítás erejéig. A múzeum igazgatóhelyettese azt is elmondta, hogy - többek között - száznál több nyomtatott fotó, plakát, reklámanyag és több tucat eszköz, így például a vas-és acélöntődel jelzőharang, valamint az 1900-as évek előttről származó szerszámok alkotják a tárlat anyagát.

A kiállítást Balogh Zoltán és Fodor Miklós rendezték. Az értékes helytörténeti anyag október 31-ig lesz megtekinthető a salgótarjáni Dornyay Béla Múzeumban.

A nap azonban ezzel korántsem ér véget: a szombati estén vetítik majd Shah Timor nógrádi középkori templomokról készített filmjét, Brunzel Tiborral fotókiállításával emlékeznek, Buda László vetített képes előadást tart Kalandok a Nagy Fehéren címmel a Mont Blanc-on szerzett élményekről, aztán az estét a Helldiver Zenekar koncertje zárja. K. I.

